

miejski
teatr

MINIATURA

ECS

Europejskie
centrum
solidarności

GDAŃSK

BIBUŁA W TAPCZANIE

edukacja
do kultury
GDAŃSK

MATERIAŁY EDUKACYJNE

1 Co mówią przedmioty?

- **KONTEKST HISTORYCZNY** → Świat kilkadziesiąt lat temu – w czasach PRL wyglądał zupełnie inaczej. Nie było smartfonów, a półki w sklepach często świeciły pustkami.
- **ZADANIE** → Spójrz na przedmioty narysowane na tej stronie: telefon z tarczą, pękaty telewizor, butelkę octu na pustej półce czy kopertę z wielką pieczęcią „OCENZUROWANO”. Gdyby te rzeczy potrafiły mówić, jaką historię by Ci opowiedziały?

2 Za czym ta kolejka stoi? – na co warto czekać

- **KONTEKST HISTORYCZNY** → Kiedyś ludzie potrafili stać w długich kolejkach przez wiele godzin – chcąc kupić papier toaletowy, buty albo kawę. Ale stano też w innych, niewidzialnych kolejkach: po wolność, prawdę i prawo decydowania o sobie
- **ZADANIE** → Zastanów się, na co w dzisiejszym świecie naprawdę warto czekać i o co warto zabiegać. Spakujmy Twoją osobistą „walizkę wartości”. Zapisz na karteczkach słowa, które są dla Ciebie drogowskazami (np. prawda, przyjaźń, wolność, empatia).

3 Przy wspólnym stole - wehikuł smaku

- **KONTEKST HISTORYCZNY** → W czasach, o których opowiada *Bibuła w tapczanie*, w sklepach bardzo często brakowało słodczy, egzotycznych owoców i innych produktów. Półki potrafiły świecić pustkami (stały na nich czasem tylko ocet i musztarda!), ale wyobrażenia ludzi nie miała granic! Żeby zjeść coś dobrego, trzeba było wykazać się ogromnym sprytem i wyczarować w kuchni coś z niczego.
- **PRZYKŁADY Z TAMTYCH LAT** → Popularnymi przysmakami były: blok czekoladowy (robiony z mleka w proszku, margaryny, kakao i połamanych herbatników), kogel-mogel (żółtka jajek ucierane z cukrem na puszysty krem), słodkie szyszki (z ryżu preparowanego i masy krówkowej), a po podwórku biegało się z pajdą chleba posmarowaną masłem i posypaną cukrem!
- **ZADANIE** → Zapytaj dziadków, rodziców lub starszych sąsiadów, jaki był ich ulubiony przysmak z czasów, gdy sami byli dziećmi. Poproś o krótki przepis i nazwę. Stwórzcie wspólnie **MENU Z PRL**.
- **ZADANIE SPECJALNE** → Przygotuj jedną z tych historycznych potraw. A może zorganizujecie w szkole lub na podwórku poczęstunek w stylu retro? Usiądźcie przy wspólnym stole, podzielcie się tymi wyjątkowymi smakami i porozmawiajcie o tym, jak smakuje historia!

4 Słowa mają moc - stwórz swoją bibułę

- **KONTEKST** → W czasach Solidarności władza bała się słów. Dlatego ludzie tworzyli „bibułę” – nielegalne, potajemnie drukowane gazetki, w których pisali prawdę i dodawali sobie nawzajem otuchy.
- **ZADANIE** → Ty też masz moc zmieniania świata słowami! Wyobraź sobie, że tworzysz własną, pozytywną „bibułę” dla kogoś, kto ma gorszy dzień. Możesz wyciąć litery ze starych gazet i ułożyć z nich (przyklejając je) hasło, które da komuś siłę i nadzieję.

5 21 naszych postulatów – Twój głos ma znaczenie

- **KONTEKST HISTORYCZNY** → W sierpniu 1980 roku stoczniovcy w Gdańsku rozpoczęli strajk. Chcieli zmienić kraj na lepsze. Spisali swoje żądania na wielkich, drewnianych tablicach. Było ich dokładnie 21 i nazywano je postulatami.
- **ZADANIE** → Jakie byłyby Twoje postulaty dzisiaj? Wyobraź sobie, że możesz spisać zasady, które sprawią, że Twoja szkoła, podwórko lub cały świat będą lepszym miejscem. Zapisz swoje pomysły. Nie musi być ich 21 – zacznij od kilku najważniejszych.

6 Twórcza wizytówka wielkich pojęć

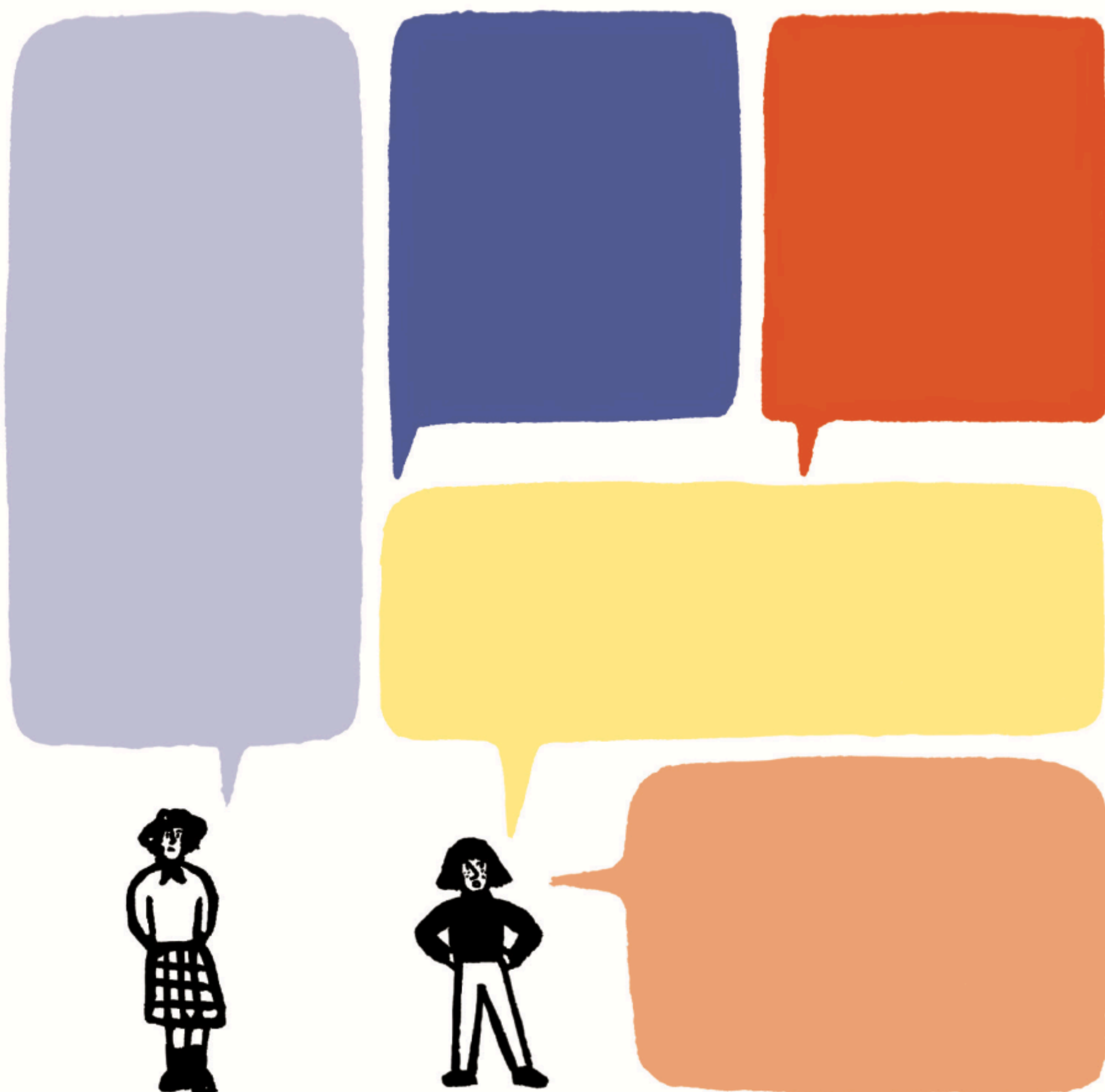
- **KONTEKST HISTORYCZNY** → W czasach, o których opowiada *Bibuła w tapczanie*, słowa takie jak „wolność” czy „demokracja” nie były tylko nudnymi hasłami z encyklopedii. Ukazywały największe marzenia ludzi żyjących w PRL! Aby je odzyskać, Polacy musieli wykazać się ogromną odwagą i współpracą. Właśnie z tych wartości narodziła się Solidarność – potężny ruch społeczny, który udowodnił, że kiedy ludzie trzymają się razem, mają siłę zmieniać świat.
- **ZADANIE** → Wielkie słowa potrafią onieśmielać. Oswójmy je! Zapisz poniższe hasła drukowanymi literami poziomo na środku strony. Do każdej litery dopisz skojarzenia – pojedyncze słowa, cechy lub krótkie zdania. Dodaj symbole i rysunki!
- **WSKAZÓWKA** → Co zrobić z kłopotliwymi literkami? Jeśli trafisz na literę, od której trudno zacząć wyraz (np. Ć, Ś), nie przejmuj się! Wystarczy, że wymyślane przez Ciebie skojarzenie będzie po prostu zawierać tę literę w dowolnym miejscu (np. dla Ć – radoŚĆ).

SOLIDARNOŚĆ WOLNOŚĆ WSPÓŁPRACA
DEMOKRACJA ODWAGA

7 Głos historii

- **KONTEKST** → Najciekawsze lekcje historii kryją się w opowieściach. Niektóre są w głowach Twoich dziadków, babć, rodziców lub starszych sąsiadów! Przemyśl, o co najbardziej warto zapytać swoich bliskich – może o szkołę, podwórkowe zabawy, ulubione potrawy gotowane, gdy w sklepach brakowało towaru, podróże małym Fiatem, odwagę w czasach Solidarności czy o ich największe marzenia?
- **ZADANIE** → Wciel się w rolę reporterki/reportera, usiądź wygodnie ze swoim rozmówcą i przeprowadź wywiad. Zaprezentuj go potem w klasie. Może warto stworzyć gazetkę?

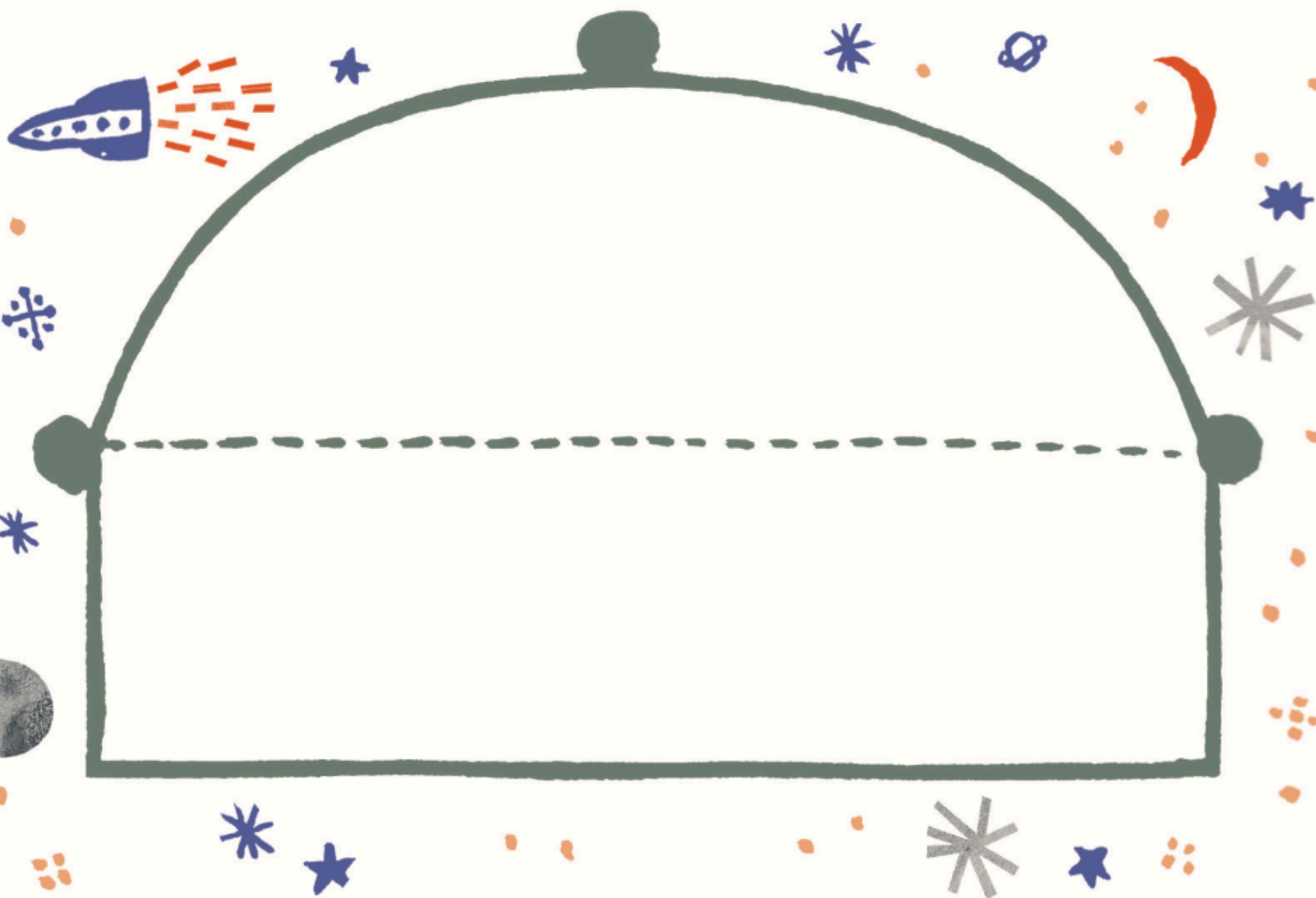
8 Chmury marzeń wczoraj i dziś

- **KONTEKST** → Marzenia napędzają zmiany. Czy inaczej marzono w czasach szarego PRL, a inaczej marzy się współcześnie?
- **ZADANIE** → Narysuj dwie chmury. W pierwszej narysuj lub napisz, o czym – według Ciebie – marzyli dorośli i dzieci 40 lat temu (np. o pełnych sklepach, podróżach za granicę, swobodzie). A w drugiej zapisz swoje największe marzenia na przyszłość.

9 Kapsuła czasu

- **KONTEKST** → To, co dla Ciebie jest dzisiaj zwykłą codziennością, za kilkadziesiąt lat będzie fascynującą historią.
- **ZADANIE** → Zaprojektuj swoją własną kapsułę czasu. Zastanów się, jakie przedmioty, notatki albo symbole z dzisiejszego świata warto byłoby włożyć do środka, aby opowiedzieć o sobie ludziom z przyszłości. Narysuj je wewnątrz konturu kapsuły.

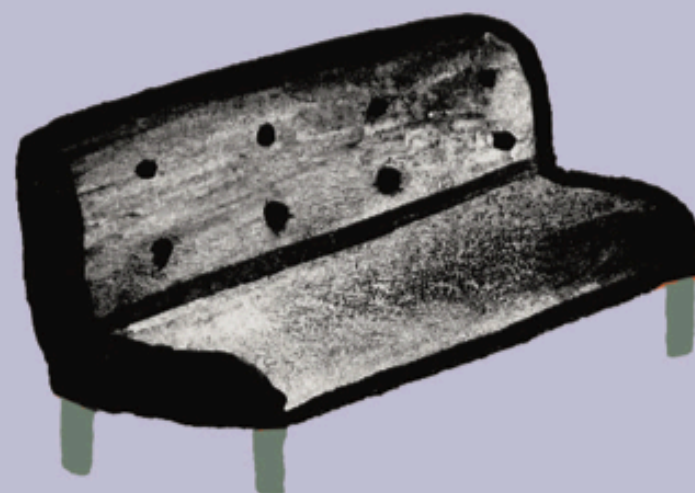
To jeszcze nie koniec przygody!

Jeśli chcesz dalej odkrywać tajemnice z przeszłości, mamy dla Ciebie trzy świetne propozycje:

1 KSIĄŻKA

Sięgnij po książkę *Bibuła w tapczanie. O solidarności dla dzieci* autorstwa Michała Rusinka z ilustracjami Joanny Rusinek (Wydawnictwo Agora dla dzieci, 2025). Lektura przenosi czytelników do świata bez internetu, gdzie telefony miały kręcące się tarcze, w sklepach królował ocet, a na listach lądowały pieczętki „ocenzurowano”. To właśnie z niej dowiesz się, jak z humorem i sprytem można było przechytrzyć władzę, dlaczego pewne gazety trzeba było ukrywać w domowych meblach i co dokładnie oznaczały te wszystkie trudne słowa, które szeptali dorośli.

2 SPEKTAKL

Koniecznienie pójdz na spektakl *Bibuła w tapczanie* w reżyserii Michała Derlatki w Teatrze Miniatura z całą rodziną! To niezwykła okazja, żeby zobaczyć, jak ozywają bohaterowie z książki. Aktorzy zabiorą Cię w teatralną podróż w czasie, pokazując, że w jedności i solidarności tkwi wielka siła.

3 WYSTAWA W ECS

Wybierz się do Europejskiego Centrum Solidarności! Wizyta w ECS to wejście do prawdziwej, wielkiej kapsuły czasu! Na wystawie stałej zobaczysz, jak wyglądało życie w Polsce przez 50 lat komunizmu i jak dzięki strajkom w 1980 roku Polki i Polacy odzyskali wolność. Czeka tam audioprzewodnik ze ścieżką rodzinną.

